І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації:
'Svoboda', 81-83 Grand St.,
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 223. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 19-го ЛИСТОПАДА 1957 ЦЕНТІВ 5 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 19, 1957 No. 223. VOL. LXIV.

СТІВЕНСОН ВИМАГАЄ ПОСИЛЕННЯ ЄДНОСТИ ДЕРЖАВ НАТО

ПІСЛЯ ВІДБУТТЯ ЗУСТРІЧІ З ДЕРЖАВНИМ СЕКРЕТАРЕМ ДОЛЛЕСОМ, СТІВЕНСОН ВІДБУДЕ ТЕЖ ОКРЕМУ НАРАДУ З ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕРОМ

Вашингтон. — Колишній демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон в неділю 17-го листопада прилетів до Вашингтону, щоб конферувати з державним секретарем Джаном Фостером Доллесом. На летовищі він заявив журналістам, що ЗДА мусять відбудувати довір'я між членами Північно-Атлантійського Пакту (НАТО). ЗДА і НАТО мусять бути приготовані до того, щоб можна було відбити комуністичну аґресію в світі. Стівенсон заявив, що прибув до Вашингтону на те, щоб „допомогти привести до тіснішої співпраці між ЗДА і їх союзниками з НАТО в ділянках військовій і політичній". Одночасно з Оґести, Джорджія, повідомляють, що президент Айзенгавер конферуватиме з Стівенсоном перед відлетом на конференцію держав НАТО, яка почнеться в Парижі 16-го грудня. Президент заявив в листі, що тепер не може зустрінутися зі Стівенсоном у Вашингтоні, бо перебуває на відпочинку в Оґесті, але зробить це пізніше, ще перед відлетом до Парижу. Стівенсон не дав відповіді на запит, чи він поїде до Парижу разом із Президентом. „В цій справі я ще не маю найменшого поняття", — сказав Стівенсон. Колишній демократичний кандидат на президента заперечив твердження деяких республіканців, які заявляли, що він не може працювати з республіканцями тому, що недавно брав участь в зборах Демократичного Дорадчого Комітету, які гостро критикували республіканську політику. Стівенсон сказав, що його згода співпрацювати з республіканцями в справі зміни програми НАТО не свідчить про те, щоб він погоджувався з політикою республіканського уряду впродовж останніх 5-х років. Стівенсон сказав, що „тішиться тим, що совстський „Спутнік" збудив нас". Але, на його думку, не вистачає, щоб ЗДА тільки старалися зробити більші осяги в ділянці керованих ракет. Стівенсон гадає, що держави НАТО мусять випрацювати спільну політику для тих районів, де вони мають спільні інтереси і де грозить для них спільна небезпека в обличчі подібних криз, як це було недавно в справі Суезу. ЗДА і НАТО мусять мати рухомі оборонні сили, як і можна б було легко перевезти на небезпечні місця, щоб ворог не відважився на місцеві атаки, як це було в Греції, Кореї, Індо-Китаї і Маляях. Демократичний кандидат на президента остерігав, що вільний світ мусить дбати про те, щоб комуністи не використовували економічної ситуації недорозвинених держав, бо ця ділянка є не менше небезпечна, як совстські керовані стрільна. Свою заяву закінчив Стівенсон так: „Вірю, що змагання втримати наше життя, вольності і щастя набирає більшого зрозуміння між народом, в якому проявляється самодисципліна і натуга".

Демократи домагаються скликання надзвичайної сесії Конґресу

Вашингтон. — Демократичний Дорадчий Комітет при Крайовому Демократичному Комітеті домагається, щоб президент Айзенгавер діяв більш рішуче для протидіяння комуністичній перевазі в науковій і військовій ділянках. Демократи заявляють, що „нарід хоче знати, що треба негайно зробити", а тим часом Президент „закликає до акції, і одночасно заколисує нарід до сну". Демократичний Дорадчий Комітет домагається: 1. Скликання надзвичайної сесії Конґресу, якщо треба збільшити бюджет на оборону країни. На цій сесії можна б і збільшити висоту федерального заборгування, яка тепер становить 275 більйонів долярів. 2. Уряд не повинен збільшувати видатків на оборону коштом сум у бюджеті, призначених на внутрішню програму, бо і домашня програма є важлива для оборони країни. 3. Демократи стверджують, що Президент у своїх промовах не подає пляну, як ЗДА мають „виграти битву за стратосферу", з якої ворог може вести атаку під час найближчої війни. В нарадах комітету брало участь 17 членів, а 7 членів було неприсутніх. Труман і Стівенсон схвалили текст цієї заяви.

Військовики заявляють, що ЗДА можуть протиставитися збройним силам СССР

Вашингтон. — Представники військового Командування ЗДА мають таку зброю, яка зможе перемогти аґресію СССР, якщо б Совєти рішилися напасти на цю країну. Цю заяву складено внаслідок цього, що дехто в цій країні і в Европі був занепокоєний успіхом СССР в ділянці штучних місяців та сумнівався в перевазі ЗДА над комуністичним бльоком. Американська армія плянує випродукувати керовану ракету, яка може нищити ворожі керовані ракети. Представник летунства повідомив, що і воно має в пляні подібну зброю, яку зможе спричиняти експльозію ворожих керованих ракет, коли вони знаходяться ще в стратосфері. Летунство вже давніше повідомило було, що його далекосяжна керована ракета „Снарк" з великою точністю поцілила в мету — на віддалі 5,000 миль. Впродовж шістьох тижнів керована ракета „Снарк" має бути приділена військовим частинам. Насамперед її мають призначити на оборонний пункт на канадійському кордоні в стейті Мейн. „Снарк", — це безпілотний бомбовик, який може везти водневу бомбу. Армія і летунство велику надію мають на середньосяжні ракети, які можуть летіти на віддаль 1,500 миль. Ці ракети, — це армійський „Юпітер" і „Тор", який продукує летунство.

ФРАНЦУЗИ СЕРДИТІ НА ЗДА И АНГЛІЮ ЗА ТУНІСІЮ

Генеральний секретар НАТО, кол. бельгійський прем'єр Пол Генрі Спаак (перший праворуч), намагається вспокоїти французьких делеґатів, які демонстраційно вийшли з Міжпарляментарної конференції 15-ох держав НАТО у Парижі, на знак протесту проти достав зброї від ЗДА й Англії для Тунісії. Ліворуч — генерал П'єр Білльот, а поруч із Спааком — два члени французького парляменту. В цій справі відбудуться цього тижня важливі наради трьох західніх міністрів закордонних справ у Вашингтоні.

Хрущов погрожує війною на території ЗДА

Москва. — У $2\frac{1}{2}$-годинному інтерв'ю з московським кореспондентом аґенції Юнайтед Пресс Генрихом Шапіро, Нікіта Хрущов тримався привичної своєї тактики: переплітати шантажеві погрози і залякування з примирливими заявами про „співіснування" й осуджуванням війни. Ось так Хрущов ще раз висловив своє „переконання", що тепер тільки Совєти мають далекосяжні континентальні ракети. Мовляв, якщо Америка хоче про це переконатись, то можна влаштувати „суперницькі змагання" за зразком спортових іґрищ. Коли б прийшло до війни, то Хрущов заповів, що вона „буде вестись на американській території", хоч ласкаво признав, що й Совєти „зазнають страшних втрат". Але — твердив Хрущов, нова світова війна неминуче скінчиться загином капіталістичної системи і перемогою у всьому світі комунізму. Совєти не розпічнуть нової війни, але „якісь люнатики" можуть зробити це. Все ж, теперішні вигляди на збереження миру „не є погані". Треба доконче перевести нову конференцію „на вершинах", але вона, мабуть, не відбудеться в найближчій майбутності. Найкраще, щоб ЗДА й СССР в двосторонній конференції погодились в усіх найважливіших міжнародних справах, бо тоді всі інші держави це напевне затвердять. Неможливо, щоб в Совєтах виринув „новий Сталін". Жукова відсунули геть, бо він мав сталінські амбіції, але, зрештою, він залишається для „совєтського народу" „героєм". Очевидно, не Совєти, а Америка завинила, що в світі є міжнародне напруження, а державний секретар Доллес „створив атмосферу штучної воєнної психози". Під адресою всіх европейських держав Хрущов повторив давню погрозу, що на випадок війни, весь Захід перетвориться в „один великий цвинтар".

„ВЕЛИКА ТРІЙКА" РАДИТИМЕ НАД СПРАВОЮ ТУНІСІЇ

Париж. — Французький міністер закордонних справ Христіян Піно заявив перед своїм відлетом до Вашингтону в неділю 17 ц. м., що він радий би зустрітись у Вашингтоні не тільки з державним секретарем Доллесом, але й англійським міністром закордонних справ Сейвайном Ллойдом. З Лондону наспіла вістка, що Ллойд дійсно прилетить в цьому тижні до ЗДА, щоб там відбути спільну нараду над ситуацією, яка несподівано склалась у зв'язку з висланням невеликих транспортів зброї Америкою і Англією для Тунісії. Французький політичний світ і вся французька публічна опінія страшенне цим схвилювалась, а дехто з французів вбачає в цьому „зраду" союзу з Францією. В минулу суботу французький прем'єр Фелікс Ґайляр перервав велику дебату в парляменті над теперішньою господарською кризою у Франції та відчитав деклярацію уряду в справі англо-американської зброї до Тунісії. Ґайляр заповів, що він вимагатиме від ЗДА й Англії вияснення у зв'язку з можливостями порушення 6-ої статті Атлянтійського пакту. За тією статтею член НАТО зірвав би союз, коли б допоміг третій ворожій стороні до збройного виступу проти іншого члена НАТО. В даному випадку французи вважають, що така ситуація може легко настати, коли б американська чи англійська зброя, доставлена Тунісії, опинилась в руках альжирського партизанів, які вжили б її проти Франції. 25-го ц. м. англійський прем'єр Мекмілен прибуде до Парижу. Міністер Піно, буцім-то, має домагатись, що ЗДА й Англія прийняли за принцип, що треба Тунісії якнайменше дати зброю для її теперішніх несповна 5,000 вояків та щоб не робити в Тунісії ніяких складів зброї, що її вона безпосередньо не потребує для себе. Далі, щоб більше не постачати ніякої зброї Тунісії і щоб на майбутнє ЗДА в таких і подібних ситуаціях не діяли без попередньої „консультації" з Францією. Ця справа була предметом нарад на надзвичайному засіданні постійної Ради НАТО в Парижі в минулу суботу.

Становище Франції пояснював Еціен Круї-Шанель, від Англії відповідав Франк Робертс, а від ЗДА — Рендолф Бурджес. Америка й Англія вважають, що вони не повелись нельояльно супроти Франції, бо Франція від тижнів знала про прохання Тунісії. Сама Франція готова була дати Тунісії зброю, тільки в останній хвилині зажадала від туніського президента Габіба Бурґуїби, щоб той відмовився прийняти невеличкий транспорт зброї, як „дарунок", від Єгипту. Туніський президент добачив в тому домаганні образливе порушення прав туніської суверенности і звернувся до ЗДА й Англії, які таких вимог не ставили. Французька делеґація на знак протесту проти поведення ЗДА й Англії в цій справі вийшла демонстраційно в минули п'ятницю з міжпарляментарної конференції у Парижі. Будинки англійської й американської амбасад у Парижі стоять під охороною сильних відділів поліції, однак ніяких вуличних демонстрацій не було. За пресовими інформаціями, міністер Піно обговорюватиме можливість американського посередництва між Францією і Тунісією, щоб Тунісія не потребувала оглядатись за зброєю і фінансовою допомогою в інших країнах поза Францією, від якої дістала два роки тому самостійність та з якою тісно пов'язана економічно.

Кілліян склав присягу, як науковий і технологічний дорадник Президента

Вашингтон. — Президент Мессачусетського Технологічного Інституту д-р Джеймс Р. Кілліян 15-го листопада склав присягу як окремий науковий і технологічний дорадник Президента і перейняв урядування. Присягу відбирав головний асистент Президента Шерман Адамс в присутності президента Айзенгавера, який передав Кілліянові номінаційну грамоту. Президент заявив: „Тішуся, що ви працюєте в мене". Д-р Кілліян відповів: „Я вдоволений, що можу в вас знову працювати". (Він давніше вже займав різні урядові становища). В урядових колах гадають, що д-р Кілліян буде працювати більше як координатор, а не як директор або керівник.

Католицькі єпископи ЗДА посилюють боротьбу проти неморальности

Вашингтон. — Представники 136-ох римокатолицьких епархій і архидієцезій в цій країні на зборах в Католицькому університеті ухвалили звернення до своїх вірних, в якому заявляють, що треба безперервно вести кампанію проти неморальности і непристойности в літературі, періодичних публікаціях, кінах і телевізії. Ціль цієї боротьби, — „зберегти високий моральний рівень того громадянства, в якому живемо". Ту боротьбу досі вели такі організації, як „Леґіон Пристойности" і „Крайовий Уряд Пристойної Літератури", і цю боротьбу треба ще збільшити, бо, на жаль, не можна зліквідувати тих організацій, які поборюють неморальність в публікаціях і кінах та телевізії. У зверненні твердиться, що не можна говорити про „цензуру" тих організацій, бо вони обороняють „важливі і святі" права людини жити згідно з християнською релігією, на які й побудована наша громадянська воля. У зверненні хвалиться рішення Найвищого Суду ЗДА, який ствердив, що непристойна література не є хоронена конституційними правами, і тому боротьба проти непристойности і неморальности не порушує конституції цієї країни.

Особисті прибутки зменшилися теж і в жовтні

Вашингтон. — Згідно зі статистичними даними, опублікованими департаментом торгівлі, національний особистий прибуток зменшився у жовтні ц. р. на один більйон долярів, значить до 345,600,000,000 у річному відношенні. Спадок особистих прибутків був занотований уже також й у вересні ц. р., але тоді виносив він тільки 200 мільйонів долярів. Обраховують національний особистий прибуток на підставі всіх заробітних платень і гонорарів, як теж на основі дивіденд, пенсій та інших прибутків окремих осіб. Жовтневий спадок особистих прибутків виявився передусім у зменшенні заробітних платень у мануфактурній індустрії, де на протязі жовтня зменшився видатно стан затруднення. Найвищого рівня досягли були особисті прибутки в серпні ц. р. Тоді виносили вони 346,800,000,000 долярів у річному відношенні.

Шпигун Абель дістав кару 30-річної тюрми і $3,000 гривни

Бруклин, Н. Й. — Федеральний суддя Мортімер В. Байерс 15-го листопада визначив совєтському шпигунові полковникові Рудольфові Івановичу Абелеві кару 30-річної тюрми і 3,000 долярової гривни. 55-річний шпигун поводився спокійно під час оголошення кари, але він дуже оживився, коли фотографи і телевізійні оператори робили його численні знимки під час того, як його виводили з судового будинку. Абеля визнали винним 25-го жовтня за те, що він очолював шпигунську сітку, яка збирала секретні відомості, які Абель пересилав до СССР. Судом визначений адвокат Абеля Джеймс Б. Доновен заявив, що нараджуватиметься з підсудним в справі можливої апеляції. Адвокат просив суддю, щоб не визначувати засудженому смертної кари, бо, можливо, Абель змінить свою думку і зможе дати судові важливі інформації про свою шпигунську працю, а коли б його засудили на смерть, то не було б цієї можливости.

17 ОСІБ ЗГИНУЛО ПІД ЧАС ПОЖЕЖІ В НІЯҐАРА ФОЛЛС

Ніяґара Фоллс, Н. Й. — 16-го листопада згинуло 17 осіб, в тому 14 дітей, від пожежі на половину пустого мешкального будинку, в якому жило дві родини. Пожежа знищила впродовж кількох секунд цілий дерев'яний будинок. Між жертвами пожежі є мати і її 8 дітей, 6 дітей іншої родини, та два чоловіки, як і мешкали в цьому будинку, який давніше був готелем „Мунґло". Пожежу спричинив оливний огрівач, який експльодував. 9 осіб було попечених. Діти були в віці від двох місяців до 17-ох років.

Єгипет припинив компанію проти Йорданії

Каїро. — На прик з єгипетського президента Гамаля Нассера непербірлива пропагандивна кампанія проти Йорданії, ведена радіостацією з Каїро і всією єгипетською пресою — припинилась в минулу неділю, наче її ножем врізав. Західні обсерватори на Середньому Сході переконані, що так само закінчиться кампанія проти Йорданії, ведена з столиці Сирії, Дамаску. Вони вбачають дві головні причини цього звороту: 1. наявну невдачу зусиль викликати в Йорданії повстання проти короля Гуссейна і його режиму та 2. острах, що відгуки тієї кампанії на Заході пошкодять Єгиптові в його теперішніх заходах, щоб направити політичні й економічні взаємини з Англією, Францією і ЗДА з уваги на важку економічну ситуацію Єгипту. Безпосередньою спонукою для припинення дальшого нацьковування йорданців проти короля Гуссейна і його рідні та режиму було звернення до Нассера від королів Іраку і Савді Арабії, Файсала і Савда. Вони перестерегли Нассера, що його наклепницька кампанія проти арабської Йорданії шкодить єдности в арабському світі. Хоч ця єгипетсько-сирійська пропаґанда, ведена вперто впродовж двох тижнів, спричинила трудноці йорданському режимові і могла в дальших наслідках стати для нього небезпекою, проте безпосередньо не дала бажаних Каїрові і Дамаскові результатів: ніхто в Йорданії не вірив, що Йорданія дійсно переговорює з Ізраїлем і маси арабів поводились спокійно, ба навіть маніфестували в користь короля Гуссейна.

Червоні „вожді" радять в Москві над спільною політикою

Москва. — Від часу святкувань жовтневої революції безперервно йдуть в Москві наради всіх найвищих комуністичних промінентів з усього світу над устійненням спільної декларації в справі міжнародної ситуації — стверджують московські кореспонденти західньої преси. З-поміж міжнародної комуністичної „сметанки" нема в Москві тільки одного Тіта, якого заступають Едвард Кардель і Ранковіч. Але, поза ним, в нарадах беруть участь китайський Мао Тсе-тунґ, польський Владислав Ґомулка, французький Моріс Торрез, італійський Пальміро Толіятті, північно-корейський Кім Іль Сун, північно-вєтнамський Го Чі Мінг, східньо-німецький Вальтер Ульбрихт, чеський Антонін Новотни (він приїхав в останніх днях з цілою чеською делеґацією на похорон Запотоцького до Праги), мадярський Янош Кадар, болгарського Живко Живков, румунський Чіво Стойка, албанський Енвер Гокса. За підставу спільної декларації мають взяти промову Хрущова з 6-го листопада ц. р., виголошену перед Верховним Совєтом. Провідними думками тієї декларації має бути „співіснування", роззброєння, заборона вживати атомову зброю, припинення ядрових дослідів, система збірної безпеки в Европі та пожвавлення культурних і господарських взаємин між Сходом і Заходом. Про найважливішу річ в проблемі роззброєння — контрольну систебу — та про ґарантії щодо дотримання большевиками будь-якої умови — Хрущов „забув" згадати. Ці наради ведуться під головуванням Хрущова, а спільна декларація має появитись в найближчих днях — твердять західні обсерватори в Москві.

43 особи згинули в новій летунській катастрофі

Лондон. — В минулу суботу 16 ц. м. великий чотиримоторовий пасажирський літак відлетів з Савтгемптону в південній Англії до Лісбони в Португалії і швидко потім з невідомих ще причин впав на малий острівець Вайт в каналі Ля Манш, недалеко дому чільного письменника Пристлея. Пільот рапортував зараз після відлету з летовища, що має клопіт з одним із чотирьох моторів і вертається назад. Це, мабуть, йому вже не вдалося і він хотів приземлитись на острові Вайт, при чому літак, вдаривши об землю, загорівся. Не вважаючи на негайну рятункову акцію, бо впродовж кількох хвилин на місці катастрофи були вояки з сусіднього табору, вдалося врятувати тільки 15 осіб з-поміж 58-х, які були в літаку, і то майже всі були попарені. 43 особи згинули, здебільша від вибуху й полумя.

● **П'ять видатних польських письменників** — Мечислав Яструн, Павел Герц, Юліюш Жулавський, Єржи Анджеєвський і М. Диґат — виступили з комуно - польської партії внаслідок нового натиску компартії на літературу й пресу.

Кеннан називає Кремлівських володарів брехунами

Лондон. — Джордж Ф. Кеннан, колишній американський амбасадор у Москві, професор історії в університеті в Принстоні, який протягом цього року викладає в університеті в Оксфорді в Англії, у доповіді, що її передавала радіостація Бритіш Бродкестінґ Корпорейшен заявився проти нової конференції „на вершинах" з московськими лідерами. Він висловив сумнів, щоб впродовж кількох днів, в яких відбувалась би така конференція, могла змінитися вся „дивно скорумпована ментальність большевицьких вождів". Він доказував цю свою тезу найбільш характеристичною рисою совєтського 40-річного правління, якою вважає — забріханість. „Надзвичайна здібність плекання брехні, як свідомої політичної зброї" — це водночас совєтська політика і пропаґанда. Ніколи не відомо, чи те, що говорять большевики, є свідомо ними продуманою брехнею, чи дійсно вірять в сказане ними. Кеннан natаврував теж ведення переговорів про роззброєння перед тим, поки не розв'язано найважливіші міжнародні проблеми, головний предмет спору з Москвою. „Роззброєння перед політичним зговоренням — це ставлення воза вперед коня" — заявив Кеннан. Він не виключає в майбутньому нової конференції „на вершинах", але раніше — твердив Кеннан — треба величезною теплеливістю і спокоєм дійти до компромісового полагодження цілого ряду конкретних міжнародних спорів.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** о 3.30 по півночі вернувся з Оклагома Сіті до Вашингтону, де на летовищі чекали його військовики і урядовці. Привітавшись з ними, він висловив співчуття, що так пізно прийдеться їм вертатись додому. Один капітан фльоти відповів: „Не пізніше як вам, пане Президент". — „Так, але я мушу це робити, а ви ні" — сказав Айзенгавер.

● **Чарлз Фрай** із Лоґену, Західня Вірджінія, вніс скаргу проти дентиста А. Ф. Вінтера, домагаючись від нього 75,000 долярів відшкодування. Чарлз Фрай обвинувачує Вінтера в тому, що через його необережність він проковтнув дентистичне свердло, яке попало йому в ліву легеню.

● **22-річного Одрі Л. Мерсера** із Кензас Сіті засуджено на 15 років тюрми за те, що пробив ножем 17-річному хлопцеві груди і пограбував його на 75 центів. Мерсер уже був караний.

● **В суботу 16-го листопада** в Ню Йорку в „Карнеґі Інтернешенел Сентер" при 46-ій вулиці і Юнайтед Нейшенс Пляза відкрили „Ярмарок Книжки про Світові Проблеми". На виставці, що триватиме до 24 листопада, буде представлено 1,000 книжок на політичні й культурні проблеми. Побіч цієї виставки буде влаштована виставка дитячих книжок. Вступ на виставку вільний.

● **Два хлопці і дівчатка** з Іллиной прислали до федерального уряду чек на 3 доляри з просьбою продати їм три акри „землі" на Місяці.

● **14-річного хлопця** із Сентервіллу, Мишиґен, який разом із 13-річною „приятелькою" вкрав літак, пролетів ним 80 миль і розбив його під час приземлення, за кару вислано до фахової поправної школи для хлопців, а дівчинку — до поправної дівочої школи. Цей хлопець ніколи перед тим не літав літаком.

У СВІТІ

● **Королева Єлисавета** скасувала існуючий 400 років на англійському королівському дворі звичай приймати щороку на „презентації" 800 англійських і кільканадцять американських дівчат - „дебютанток", які цим актом розпочинали свою участь в товариському житті. Бути представленою королеві було мрією дівчат. Замість цих церемоніяльних прийнять заповіджено куди вільніші „ґарден парті" без ніяких церемоніялів. Це — один із засобів „демократизації" контактів королівського двору з громадянством, чого домагається публічна опінія в Англії.

● **Проф. Отто Ган**, якого звуть „батьком атома", бо він перший відкрив таємницю розбивання атома, заявив у Відні: „Нема найменшого сумніву, що кожного року тисячі людей умирають від радіоактивних променів внаслідок експериментування з ядровими матеріялами".

● **Лев Предтечевський**, старший лейтенант совєтської фльоти, який втік у березні цього року в одному західньо-европейському порті з совєтського торговельного корабля, склав докладні зізнання про те, як большевики дістають від своїх шпигунів докладні гідрографічні мапи із зазначеними на них портами і побережжями. Він твердить, що совєтські підводні човни, яких тепер нараховують вже на 500, на випадок війни матимуть за завдання виринати на поверхню моря у віддалі 40 до 50 миль від берегів Західньої Европи, ЗДА та середземноморських країн і бомбардувати їх ракетами.

● **На прийнятті в єгипетській амбасаді** у Москві, з нагоди приїзду шефа єгипетського штабу ген. Абдель Амера, вперше представлено генерала Алексєя Антонова, як заступника шефа головного штабу совєтської армії. Шефом головного штабу є маршал Василій Соколовський,

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТРАГІКОМЕДІЯ РОЗЗБРОЄННЯ

Найсумніше в цій справі те, що смертельно поважну проблему, з якою в буквальному значенні зв'язане фізичне існування людства, зведено до комедії.

Иде про проблему міжнародного роззброєння, яка існує „в перманенції" протягом 10 років, на форумі Об'єднаних Націй. З кінцем останньої світової війни З'єдинені Держави перші, без будь-яких консультацій і міжнародних конференцій, приступили до практичного розв'язання цієї проблеми, перевівши у себе тотальну демобілізацію. Наслідки її виявились з блискавичною швидкістю: збройна окупація Совєтами цілої Середньої Европи, завершена комуністичним переворотом у Чехословаччині. Західній світ зареагував на це створенням сіті оборонних союзів і приспішеним дозброєнням. Тоді Москва почала кричати про „агресивний характер воєнних бльоків" і домагатися їх ліквідації. Множилися проєкти міжнародного роззброєння. Разом із цим стомилевими кроками ступало вперед міжнародне зброєння.

Влітї цього року здавалося, що в цій справі настане перелам. На Лондонській конференції роззброєння, яка формально була нарадами Підкомісії ОН з участю 5-х членів (ЗДА, Англія, Франція, Канада і СССР), між західніми та совєтськими делегатами прийшло ніби до „зближення становища" в цілій низці конкретних справ. Але оптимісти швидко дістали лекцію. 2-го серпня ц. р. головний американський делегат Герольд Стассен пред'явив в імені всіх 15-х держав НАТО деталізований проєкт міжнародного роззброєння. А вже 27 серпня, навіть поважно не розглянувши його, Совєти устами свого представника на тій конференції, Валеріяна Зоріна, в цілості відкинули його. Коли ж 17 вересня ц. р. зійшлася в Ню Йорку 12-та сесія Генеральної Асамблеї ОН, то Совєти започаткували на ній нові дебати над проблемою роззброєння — пропозицією розв'язати 12-членну Комісію ОН в справах роззброєння та згадану вгорі 5-членну Підкомісію і покликати до життя нову Комісію, створену з репрезентантів від усіх 82-х членів ОН. Навіть хлопчикам на посилки в ОН мусіло стати ясно, що ніяких ділових справ, ще й таких фахових та відповідальних, як справа міжнародного роззброєння, не можна вести у 82-членному зборищі.

Але СССР підтримав свою пропозицію шантажем: — якщо Комісія і Підкомісія ОН залишаться в дотеперішньому своєму складі, то він, СССР, не візьме участи ні в яких дальших їх нарадах. Генеральна Асамблея ОН відповіла 14 ц. м. на цей шантаж прийняттям великою більшістю 56 голосів проти 9 совєтських і 15 „невтральних" резолюції з закликом продовжувати переговори про роззброєння, поручивши взяти за підставу 6 принципів із згаданого вгорі західнього проєкту. Идуть ще розмови про деяке поширення Комісії і Підкомісії роззброєння, щоб піти назустріч совєтському шантажеві, але водночас не звести цілком нанівець реальної можливости дальших нарад.

Байдуже, чи Комісія в справах роззброєння матиме 12, 22 чи 82 членів. Байдуже також, чи Совєти братимуть участь в дальших розмовах на тему роззброєння. З 10-річного досвіду видно цілком ясно, що Москва використовує проблему роззброєння виключно для своєї ніби „мирової" пропаганди, водночас дозброюючись з максимальною енергією і витратою коштів. Після викрадення Совєтами таємниць атомової і водневої бомб, вони дійшли до посідання далекосяжних ракет. Чим сильніше вони себе почувають, тим менше думають про роззброєння, тим безцеремонніша й брутальніша їх поведінка, їхні слова і діла. Ясно, що міжнародна атмосфера від цього густішає, зростає небезпека світової війни, відзиваються голоси про конечність рятувати людство від загину „якимсь зговоренням" про роззброєння — і так крутиться це заворожене коло.

Фред Спаркс із концерну Говард-Скрипса, вернувшись з подорожі по світі, написав, що „мільйони людей у світі тужать за війною", вбачаючи в ній єдиний порятунок для себе і своїх батьківщин. Він назвав китайців на Формозі, в'єтнамців, корейців, палестинських утікачів, мадярських емігрантів. До того числа він міг би додати також уярмлені московськими большевиками народи — в СССР і сателітних країнах, які — як це свого часу завважив б. президент Гувер — тільки в новому світовому катаклізмі добачують можливість свого визволення. І нема напевно серед них людини, яка вірила б у можливість вигри большевиків у новій війні, не зважаючи на всі тимчасові успіхи їх воєнної техніки і їх шпигунів.

Коли західній світ усвідомить остаточно, що: 1. большевицька Москва не хоче роззброєння, бо не хоче й не може відмовитись від своєї завітньої мети — підбою цілого світу і 2. роззброєнням не можливо оминути війну, бо неможливо змінити імперіялістичного характеру большевицької Москви, тоді й Захід позбудеться ілюзій про можливість роззброєння, які він собі робить уже 12 років.

„ТАК ДАЛІ ЖИТИ НЕМАЄ ВЖЕ СИЛИ"

Стежачи за життям українців у Польщі й знайомлячись з умовами, в яких вони живуть, не можна позбутися думки, що вся політика офіційних польських комуністичних чинників, опозиційних до справи повороту українців „на своє," спрямована не на стабілізацію українців на західніх польських землях, але просто на „збридження" їм життя і доведення їх до такого розпачу, щоб вони погодилися на „добровільну" депортацію їх до Совєтського Союзу. Здійснювати таку політику допомагають польській компартії комуністичні пропаґандисти з варшавського „Нашого Слова", які ось уже два місяці ведуть „цілеспрямовану" й консеквентну кампанію за виїзд до СССР решти українців із Польщі.

Як виглядає ославлена комунопольська „стабілізація" українців на західніх землях, про це вже багато написано і про це можна читати раз-у-раз у „Нашому Слові" в дописах, надсиланих переслідуваними й доведеними до розпачу українськими поселенцями.

„Вже десять років, як живу на західніх землях, — пише в дописі п. н. „Голос розпачу" Микола Дзядик із Сьроди Сьльонскої („Н. Сл." ч. 39/57). Наші місцеві урядовці господарюють так, щоб собі більш загарбати, а українцям нічого не дати. Наприклад, призначено мені грошову позику на збудування шопи, але моє збіжжя стоїть під голим небом, а грошей не дають. Сім'я моя велика — 6 осіб, а землі мало — 4.7 га. Звернувся я до повітової Ради, щоб признали мені вільної землі ще один гектар. У повіті згодилися ... Але знову на перешкоді стали місцеві урядовці: „Ніякої землі тобі не належиться, . . а будеш скаржитися, то заберемо й ту, що маєш."

„На Західніх землях я не одержав жадного господарства. Посадили до такої хати, що й року не можна було просидіти . . .Не дали також безворотних кредитів" — скаржиться М. Марущак з якогось села біля Лідзбарку Варм. „Господарюю в селі Нова Весь, пов. Піш. Уже три роки стараюсь про кредити на ремонт будинків, — вторує Марущакові Степан Кравчук, якому „вода на голову тече й тече" і який, не маючи змоги дочекатися ніякого вирішення, запитує редакцію: „Чи довго будуть так крутити?" („Н. Сл." ч. 39).

„У 1947 р. я приїхав на Захід до села Старий Двір, в пов. Лідзбарк. Наділено мені 7.5 га піщаної землі, але без забудування. Мучився я довго в одній кімнаті з дітьми. Потім виїхали німки і я зайняв їх хату, землю їх забрав один поляк, а я далі орю піски . . . Через три роки завалилась стара хата і я оселився в шкільному будинку. Сусіди ще гірше почали до мене відноситись. Одного разу навіть напали вночі і розбили мені голову . . , Сам я пішов знов до старого помешкання, яке через рік завалилося. Потім завалилася стайня, згинув кінь . . . Не приділено мені позики на ремонт . . . Ще одна біда в мене є, а саме: до моєї обори з цілої вулиці вода збігає. Так мокро, що худоба топиться". Такими скаргами сповнений допис Теодора Гері п. н. „Біда за бідою". („Н. Сл." ч. 40/57).

„За що нас переслідують?" — запитують у цьому ж числі „Нашого Слова" Григор Фіодотов й Іван Колесар з с. Ківіти пов. Лідзбарк, що їх у відповідь на скаргу про дискримінаційні антиукраїнські виступи („Кацапи, українці, вас треба вимордувати") командант польської міліції хотів ще ґумовою палицею побити. Не можу погодитися з фактом, що мені приділено забудування, які вимагають ремонту . . . Я далі живу, можна сказати, в курнику, де тече, як крізь решето. Кілька разів була в громадській раді, але там не звернули уваги на моє життя . . . Так далі жити немає вже сили," — жаліється Параска Г. з Вількасів, побоюючися навіть назвати своє ім'я.

Наведені уривки з дописів — це тільки фрагментарні світлини тих невтерпних умов, в яких опинилися і в яких живуть українські поселенці в Польщі. Трохи загальнішу, але ідентичну картину малює якийсь Андрій Награнт у цьому ж, 40-му числі „Нашого Слова". „Треба якнайскоріше людям допомогти, — пише він. — Далі в таких обставинах не можна жити. Люди порозкидані по різних рудерах і не живуть, а тільки мучаться, тратять здоров'я, забувають свою мову. А ще гірше з молоддю, яка не має змоги вчитися свого слова, тратить свою культуру, одним словом пропадає. А найгірше з тими, що порозкидані по дві - три родини між поляками."

Такими й подібними дописами сповнені сторінки останніх чисел „Нашого Слова". Характеристичне, з одного боку, те, що редакція — не зважаючи на дуже гостру критику дискримінаційної політики місцевої влади — такі дописи друкує і, з другого боку, ще більш характеристичне те, що низка таких дописів у кожному числі закінчується обов'язковим зверненням буцімто самих пошкодованих і переслідуваних: „Допоможіть виїхати на Україну!" Таким рефреном закінчується підписаний криптонімом допис якогось Мих. Г-ор в 39-му числі „Наш. Слова" і допис Параски Г., і допис Андрія Награнта в 40-му числі цього ж часопису. В такому виході підкреслена також можливість „розв'язки справи територіяльного поселення" в 41-му числі „Нашого Слова" (з 13 жовтня ц. р.). На всі ті наявно зорганізовані „звернення" і „прохання" редакція „Нашого Слова" дораджує звертатися до совєтського консула, а то й резиґнувати із польського громадянства та приймати совєтське, стверджуючи при цьому облудно, що на згуртування українських поселенців на заході і на нормалізацію їх життя є „дуже слабі можливості".

Підкреслюючи в друкованих буцімто оригінальних дописах, що „багато українського населення хоче виїхати на Радянську Україну", і що в справі „виїзду до СССР шляхом репатріяції" надходять „численні листи", комуністична редакція „Нашого Слова" „організує" цими, відомими совєтськими методами „волю народу", щоб коли прийде п р и м у с о,ва „репатріяція" можна було б брехати, що відбувалась вона знову ж таки . . . добровільно.

ВОЛОДАР ІМПЕРІЇ МРІЙ

Якщо сьогодні всі говорять про те, що перестала жити собачка в „Спутніку ч. 2", то за два-три дні перестануть її й згадувати. Франція за тиждень приблизно перестане говорити про 104 мільярди нових податків, бо буде їх платити, як платить попередньо ухвалені, але про Крістіяна Діора не перестануть говорити так скоро. Ось уже місяць минув від дня, коли він помер, минають три тижні, коли його поховали в горах Вару, покривши домовину конваліями та ліліеями, а вся преса все ще приносить статті про нього, всі жінки світу згадують його, а широкі кола Парижу оплакують, як оплакувала стара ґвардія Наполеона. З Діором бо сходить в могилу ціла епоха, сходить слава Франції, і всі в Парижі ставлять собі питання: чи знайдеться наступник, що був би гідний великого майстра?

Франція має славну історію. В школах і війську вчать, що французи колись перші здобували Індію, завойовували Канаду, були батьками техніки фортифікації і організації армій, дали світові на довгі віки „міжнародну мову", дали Айфлеву вежу. Але кожен француз живе у гіркому почутті, що сьогодні майже в кожній ділянці французи не стоять на першому місці. Лише думаючи про моду, французи до смерти Діора могли бути певні, що тут вони дійсно ведуть перед і ніхто не має шансів їх випередити.

Ось чому так плаче Франція за Діором. Ось чому тисячі народу стояли похмурого ранку під церквою, в якій відбувалося жалібне Богослуження, а церква була виповнена принцесами й князями, мільйонерами й славними жінками, як Сара Черчил чи мадам Віндзор, як Ґріфф, Мадлен Рок, Лельонг, Жак Гайм, панна Карвен, П. Бальмен.

Крістіян Діор залишив Париж на 52-ому році життя. Помер передчасно, як помирають звичайно талановиті люди. Як пристало на людину, що переживала мистецькі враження включно з мистецтвом французької кухні, він був хворий на серце. Боявся смерти, був забобонний: нічого важливого не починав, не порадившися з ворожкою. Уперше в житті не послухав її, коли радила йому не їхати до Італії. Поїхав і — повернувся в домовині. Наче покараний за те, що не послухав тієї, якої слухав завжди, наче покараний за те, що випав зі стилю.

Стиль. Нема нічого важливішого в житті мистця, як стиль. Діор мав свій стиль, і зовсім несучасний. Несучасність у його житті проявлялась на кожному кроці.

Народився Діор в родині фабрикантів штучних погноїв і хемікалій. Батько хотів з нього зробити дипломата і віддав у Парижі до аристократичної школи. Потім він студіював політичні науки. Але не було в нього ніякого вміння битися за становище в політичному світі, і 1927 р. він заснував мистецьку ґалерею, в якій продавав образи. Відкрив таких малярів, як Берар і Жакоб, захоплювався Браком і Пікассо, але фінансіст з нього був слабий... Порадив родині вкласти гроші в будівельне підприємство. — Коли архітект обікрав спілку, він продав своє підприємство, щоб сплатити борги родини, і залишився „на льоду". Чи треба більшого доказу несучасности? . .

Захворівши на леґені, мусів лікуватися, і тоді почав рисувати. Несподівано для себе почав рисувати моделі суконок і продавати їх по три доляри за штуку. Тут і рішилося його майбутнє: він уже не переставав рисувати проєкти суконок, і з цього жив. 1938 року великий дім моди й парфум Роберта Піґе ангажував його як моделіста, і він викликав сенсацію своїм моделем „Англійська кава". Але війна перервала все.

Під час війни бідував страшенно, бо його несучасність не давала йому змоги зайнятися чорним ринком. Аж 1946 року — мільярдер Буссак, мануфактурист, вирішив відновити старий дім моди і вибрав на його керманича — Крістіяна Діора. Так постав славний Дім на Авеню Матіньйон, що згодом став столицею імперії Діора.

В моменті смерти Діор займав 5 будинків, затруднював 1,400 осіб, мав 28 ательє, святкував випуск 12-тисячного моделю суконок, з яких жадна не мала більше як 40 копій, але їх знають в Токіо й Новій Зеляндії, в Каннах і Шікаго, в Каракасі й Тексасі. Річний оборот його фірми доходив до 8 мільярдів франків, а експорт приносив Франції 2,5 мільйона долярів, — більше як експорт усіх інших французьких домів моди, взятих разом.

В чому секрет такого великого успіху Діора? В його несучасності. Коли різні доми моди, починаючи Фатом, ішли на комерціялізацію, сукні Діора продавались щонайменше по 500 долярів, і були роблені переважно ручно. — Для ілюстрації способу його продукції скажемо, що в його ательє на 40 робітниць не було більше як три машини до шиття. Він заборонив вживати шпильок, які улегшують роботу, але штучно творять лінію. А в його уяві лінія суконки мусіла бути натурально-шляхетною.

У своїй творчості був він ще більше несучасний. Він випереджував життя, починаючи з 1946 року. Вже в перших креаціях він заперечив існуючу добу з її уніформами і творить довгі суконки, називаючи їх несучасними іменами „Любов", „Щастя" і т. д., коли в той час у моді були „демократія", „свобода", „мир" і т. п.

Але при тому він шукав інспірацій в несучасній моді, в моді минулих віків. Він казав, що не можна створити моделю суконки, не побувавши в музеї. Перед самою смертю, приїхавши до Італії на відпочинок, він відвідав село, де народився Леонардо да Вінчі, і провів довгі години у його музеї...

Багато говорилося й говориться про кризу паризької моди. Ця криза має просте пояснення: кожен хоче одягатися добре, але хто може платити сотки долярів за суконку, яку вдягається раз? А далі, — яка держава погодиться витрачати дорогі девізи за досконалість лінії, що її відчувають лише одиниці? Тому Америка продукує сукон-

(Закінчення на стор. 3-ій)

А. Заліщний

ДО АНАЛІЗИ КНИГИ М. ДЖІЛАСА

(1)

Приймаємо, що український загал знає, ким був Мілован Джілас: що він написав книжку „Нова кляса" або „Аналіза совєтської системи", яка здобула світовий розголос, а самому авторові принесла додаткових сім років тяжкої тюрми.

В пам'яті читачів осталась напевно цікава стаття п. Лева Шанковського „Джілас та українські підпільні публіцисти" в „Свободі" з 5 жовтня ц. р.,

Тому предметом розгляду цієї статті будуть інші теми, які заторкнув Джілас у своїй книжці, а саме: остання комуністична революція в Росії, національний комунізм та національна проблема в ССР.

Випадає згадати на вступі про деякі суперечності, які є в цитованій книзі у насвітленні історичної ваги і ролі Леніна і компартії, а також відносно конечности останньої революції та індустріялізації в СССР. З одного боку читач зустріне велике признання для Леніна, епітет найбільшого революціонера і геніяльного стратега революції — а з другого — цілий ряд його промахів і помилок і навіть такий уступ: „Історія може багато простити комуністам (також Ленінові — А. З.), але за те, що вони заради збереження своїх особистих інтересів, здушили кожну думку, яка не йде по їхній лінії — вона пригвоздить їх до стовпа ганьби по вічні часи!"

Раз написано, що російська компартія має за собою цілий ряд незвичайних подвигів, а дальше, що вона була такою самою, як інші, і що в ній немає нічого ані особливого, ані надзвичайного. Раз сказано, що жовтнева революція та індустріялізація були конечними, навіть якщо за індустріялізацію прийшлося платити надмірну ціну, а на другому місці — що її проведено тільки в інтересі комуністичної бюрократії, тобто нової кляси, і то з таким марнотравством матеріялу та людського життя, яке переходить всякі границі людської уяви.

В одному уступі Джілас приймає тезу Леніна, що в жовтневій революції 1917 року не було ще пролетаріяту як суспільної кляси, принаймні він був такий слабий, що не міг навіть думати про самостійний революційний виступ, і що революцію зробила компартія в імені пролетаріяту та в його інтересі. Згідно з цією тезою російський жовтень був винятком із загального правила, за яким всі революції родили вже існуючі кляси, а ніколи хтось інший за них.

В дальшому уступі Джілас твердить, що „навіть побіжний погляд зраджує, що сучасна совєтська бюрократія, тобто компартія, пов'язана з царською системою, в якій урядовці (чиновники) були відрубною клясою, як ствердив сам Енґельс". Одним цим реченням він збив цілковито офіційну тезу про жовтневу революцію і доказав, що вона не була вийнятком із загального правила, що жовтень в Росії був твором вже існуючої суспільної кляси, якою була добре нам відома російська інтеліґенція — в уряді чи поза урядом під проводом Леніна.

Наведені розбіжності свідчать передусім про довгий і тернистий шлях, пройдений цим талановитим публіцистом, та про його спостережливе око і велику відвагу з хвилин, коли він зірвав з комунізмом.

Виясненя дає нам сам автор, кажучи: „Я примушений був працювати похапцем. По основнішій перевірці я напевно доповнив би або цілком змінив би свої висновки". Образово можна сказати, що Джілас побудував собі новий світогляд, але з причин від нього незалежних не вспів усунути все румовище з попередньої комуністичної будови. Уважний читач без особливого зусилля відчує, де є живий та правдивий факт, а де мертве румовище.

Дуже цікавими є його думки про жовтневу революцію в 1917 році в Югославії та Китаї, де дії московського центру доконували „озброєні місіонарі", тобто червона армія.

Всі ці комуністичні революції, каже він далі, мали надзвичайно сприятливі обставини. Їх попередив повний розвал центральної влади, політична незрілість населення та економічний недорозвій. Без цих передумов не можна собі уявити успіху комуністичних революцій, особливо жовтневої, та ще при надзвичайно малій кількості революціонерів разом взятих, тобто комуністів — членів інших партій і деякого числа робітників.

Не буде мабуть відхиленням від нашої теми заввага, що попередні революції з національними включно мали переважно дуже несприятливі умовини: сильну центральну владу, великі армії та суспільні кляси, приготовані до довгої та затяжної боротьби. Так було з революціями в Італії, ЗДА, Ірляндії, Польщі, Мадярщині, у нас на Україні від часів Леніна та в інших країнах. Очевидно також, що чим сприятливіші обставини, тим менше є нагод до зусиль, геройства та геніяльности, що безсторонній історик зредукує надміру розреклямовані геройські подвиги революціонерів та геніяльні рішення компровідників до їх дійсних границь та меж і дасть їм оцінку відповідну до їх дійсної вартости.

Як уважний обсерватор, Джілас помітив, що рідко коли заінтересована суспільна кляса бралася за революцію сама, без помічників. Дуже часто середня верства кликала селян та робітників в революційні ряди, видвигаючи часом дуже радикальні домагання селян та робітників. Від цих додатків попередні революції не ставали пролетарськими, бо буржуазія, маючи в своїх руках організаційний та інтелектуальний провід, забирала левину частину здобутків революції, даючи своїм спільникам окрушки. Звичайно середня верства як також селяни та робітники здобували незайманність особи та рівність перед правом. Жовтнева революція, хоч була ведена через клясу російської інтеліґенції, що проголосила себе репрезентантом пролетаріяту, не принесла пролетаріятові навіть окрушок з революційного стола. Всі овочі революції забрала собі „нова кляса", тобто компартія, або комуністична бюрократія, яка розтягнула політичну, економічну та ідеологічну неволю на всі суспільні верстви, відсуваючи дійсних продуцентів — селян і робітників від усякого впливу на процеси продукції та на розподіл її здобутків. Жовтнева революція в 1917 році не стала пролетарською революцією з таких самих причин, як попередні буржуазні революційні зриви середньої кляси.

Роман Придаткевич

ЄЛИСАВЕТА ЩЕДРОВИЧ-ГАНКЕВИЧЕВА

(1885 — 1909)

(2)

Однак, з особисто-артистичного боку пані Ганкевичева не почувала себе цілковито щасливою в обставинах музикально дещо обмеженої країни, якою була тоді Галичина. З її розмов у О. Нижанківського можна було зрозуміти, що вона хотіла поволі згуртувати музик-виконавців і композиторів для реґулярних концертів, які були б заохотою для розвитку нової української музики. Однак, в музичному інституті ім. Лисенка вона не знаходила симпатії. Не могла вона погодитися з новим тимчасовим директором, який був властиво головою Музичного товариства, проф. Володимира Шухевичем. Цей заслужений громадський діяч, знавець і збирач гуцульського мистецтва, любитель музики, хоч і був доброю людиною, але як директор музичної школи не тішився популярністю. З огляду на часті непорозуміння п. Ганкевичева мусіла зрезиґнувати. Вона запропонувала мені, щоб я й далі у неї вчився, і то даром, але, тому, що проф. Шухевич був довголітнім приятелем мого батька, вийшла для неї трохи незручна ситуація. Однак, мій батько, взявши під увагу добро мого музикального розвитку, радо згодився на таку благородну пропозицію пані Ганкевич, і я з новим роком відійшов з Інституту на приватну науку.

Мені, молоденькому учневі, якого скульптор батько заохочував до музичної композиції, імпонувало, що я вчуся в учительки, яка є рівночасно знаменитою піяністкою, що може імпровізувати на любу музичну тему. Однак, одного разу мене сильно вразило, коли, прийшовши на лекцію, я побачив, як з помешкання моєї доброї і дорогої вчительки виносили піяніно і вона розпучливо плакала. У молодого практиканта адвокатури не могло бути забагато засобів, а талановита артистка — з донечкою немовлятком — не була в стані допомагати своїми заробітками.

Єлисавета Щедрович походила з заможної родини власників рибного промислу в Олександрівську, на Катеринославщині, де вона народилася 1885 року. Здається, студії музики почала вона вдома, можливо також в Харкові, де були куповані всі ті ноти, які вона дозволяла мені вживати. Дуже молоденькою дівчинкою її прийнято до петроградської консерваторії в клясу скрипки та фортепіяна. Вона з захопленням взялася студіювати музику і звернула на себе увагу в цій передовій музичній школі, яка мала традиції „могучої п'ятки". Єлисавета захопилася головно скрипковою грою після того, як її прийнято в науку до Леопольда Ауера, світової слави концертанта, концертмайстра царської опери та симфонії і вчителя таких віртуозів-скрипалів як Міша Ельман, Яша Гейфец та інші. Ауер побачив, що для світової кар'єри Єлисавети є всі можливості: непересічний талант, глибока любов до музики, вроджена інтеліґентність, а головно батьківський маєток для фінансування кар'єри. Він допоміг знайти і купити багату концертову скрипку роботи Страдіварія (1644-1737) — оскільки пам'ятаю з вигляду, скрипка була зроблена у ранньому періоді життя цього великого майстра. Він довірив кар'єру молоденької артистки першорядному концертовому підприємству, яке, роблячи відповідну рекляму, здобувало для неї концертові ангажменти. Для цієї цілі видано спеціяльну книжечку з біографією та оцінками щоденників на виступи брильянтної концертантки. Амбіція артистки стати одною з перших скрипачок завела панну Щедрович до Оттокара Шевчика, вчителя славних Яна Кубеліка, Ярослава Ноціянна і ін., до якого з цілого світу з'їздилися на лекції скрипаки, які були в стані оплатити високу ціну за кожну півгодинну лекцію. Концертуючи по Німеччині та Австрії, Щедровичівна рівночасно як учениця користувалась признанням Шевчіка, що він висловив у 1905 році в написі на своїй фотографії: „Високообдарованій і дорогій Делінці". Перебуваючи в Празі, панна Щедрович пізнала молодого галицького студента Льва Ганкевича і 1906 року вийшла за нього заміж.

З перерванням батьківської підмоги кар'єра молодої артистки дещо сповільнилася. Без сумніву, цей факт був для неї, людини „не від світу сього", великим ударом. Єлисавета звикла до любови, подиву та артистичних тріюмфів. Грошові недостатки були для неї болючими дисонансами. По якомусь часі д-р Ганкевич став у Львові адвокатським практикантом, і тут пані Єлисавета виступила на Шевченківському концерті, потім у деяких інших містах, а в Стрию здобула собі приязнь родини композитора Остапа Нижанківського. Його син Нестор був її акомпаніятором. Прихід донечки Ніни-Ірини в 1908 році припинив тимчасово всякі концертові аспірації. Вона провадить скрипкову клясу в Музичному Інституті ім Лисенка, а між плачами дитинки творить власні композиції, як репертуар для своїх майбутніх концертів: фантазія на теми з опери „Кармен", на українські народні мотиви. Десь у цей час написана чудова рапсодія „Верховина", твір, який подивляв Нестор Нижанківський. Щедрович-Ганкевичева написала також фантазію на грузинські народні пісні.

Незрозуміло, як знаходила вона час на писання оповідань та віршів. Ганкевичева так вдало переспівала на російську мову поему „Мойсей", що Іван Франко прислав їй своє письмове признання. Переклад мав бути надрукований у видавництві „Знаніє", але чи появився — невідомо.

Також певно, що мої студії та артистична приязнь були важливим фактором у моєму житті, і для мене було великим ударом, коли я в 1909 р., вернувшись після вакацій до Львова, довідався, що влітї під час операції у Відні моя добродійка померла. Там її і поховано.

НЕ ПИТАЙ У МЕНЕ...

Не питай у мене —
скільки років?
Я така, як ранок повесні.
Завжди в серці,
у моїм глибокім
Срібло яблунь, ластівок пісні.

Не взнавай, чия
і звідки родом,
Із якого міста чи села.
Там, де ліс обходить
світлі води,
Я разом з березами зросла.

Там вітри ім'я мені дістали
Серед ранніх квітів лісових,
По ночах всміхались
рідні далі
Сяйвом зір чаруючих, ясних.

Вдень до себе звали сіножаті,
В ноги кланялись мені дуби...
Не розпитуй так мене багато,
Отаку, як бачиш, ти люби!

ВАЛЕНТИНА ТКАЧЕНКО

ГОТУЙМОСЯ ДО ВЕЛИКИХ РОКОВИН!

Заклик Українського Конгресового Комітету Америки

УКРАЇНЦІ! УКРАЇНКИ!

Перед нами — ВЕЛИКІ РОКОВИНИ: Сороკліття Віднови Незалежности Держави Українського Народу! Сороკліття Проголошення НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ Четвертим Універсалом Української Центральної Ради, 22 Січня 1918 Року в Києві.

Маємо відзначити ці Великі Роковини цього Історичного Акту ми, тут, у З'єдинених Державах Америки, як відзначуватимуть їх усі українці, що живуть у вільному світі. Бо наш нарід не може вчинити цього на Рідній невоненій Землі.

Кличемо Вас, українці в З'єдинених Державах Америки, вже тепер готовити це відзначення, щоб воно виявилося в січні 1958 Року поважним святкуванням, гідним тих великих зусиль, що їх робив український нарід сорок років тому на Рідній Землі, щоб вернути їй Волю й повну Державну Незалежність.

Кличемо Вас відзначити ці Великі Роковини в кожній Громаді достойно — одною, спаяною, згідливою спільнотою, щоб цим підкреслити особливу врочистість святкування, щоб цим доказати перед американською офіційною й прилюдною опінією наше поважне ставлення до справи державної незалежности українського народу та нашу національну й політичну зрілість мати власну державу, в якій український нарід буде сувереном.

Творіть уже тепер, у кожній місцевості, Ювілейні Комітети, що мають — під проводом Відділів, або при Відділах Українського Конгресового Комітету Америки — об'єднати Представників усіх Організацій, усіх гуртів українців з усіх частин Української Землі.

Во ж ми — відзначуємо Роковини Незалежности Держави Українського Народу!

Український Конгресовий Комітет Америки.

Ню Йорк, у листопаді 1957 р.

ВОЛОДАР ІМПЕРІЇ МРІЙ

(Закінчення зі стор. 2-гої)

ки серійно, продає їх по 10 долярів і горда тим, що французька преса називає американську жінку найкраще зодягненою в світі, бо вона собі найчастіше може дозволити на нову суконку, плащ чи капелюх.

Проблему паризької моди намагався розв'язати покійний Жак Фат, вступаючи в спілку з американськими фабрикантами, які продукували його моделі в кількості по 10.000 копій. Але Діор вирішив піти іншим шляхом. Він, як каже Франсуа Жіру, почав продавати „вітер з Парижу" по 500 долярів і мав клієнтів у всьому світі, його дім моди невпинно зростав. Наприклад Венесуеля купувала десять років тому паризьких суконок на 2,000 дол., а в 1956 році у самого Діора — на 100,000.

Крістіян Діор був найславнішим і найуспішнішим амбасадором Франції в Каракасі з полем дії на всю Південну Америку, в Ню Йорку з полем дії на всю Північну Америку, в Парижі — з полем дії на весь світ. Його співробітники вважають, що амбасада не замикається, коли амбасадор вмирає. Вважають, що його наступником буде його учень Ів де Сент-Льоран, 20-літній хлопчина, в якому Діор бачив іскру генія.

Кажуть, що це вияснится в лютому 1958 р., коли відбудеться показ літньої колекції. Не можна з цим погодитися беззастережно, бо над літньою колекцією працював ще сам покійник. Отже, лютнева колекція не скаже нічого про талант наступника.

Париж прощався з Діором, як стара ґвардія з Наполеоном — з сльозами і в почутті, що він — незаступимий. Так думають і жінки. Ті, що носили його сукні (як же їх мало!), і ті, що їх не носили, але про них мріяли (таких— сотки мільйонів). Може це тільки французька потреба нарікання на сучасне й відчуття, що дуже багато у Франції належить минулому. А може це правильна жіноча інтуїція, яка часто виявляється правильнішою від всіх „точних" обрахунків і всіх „незаперечних" доказів.

О. Д-вич

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Лорейн, Огайо

Ювілей Відділу УНС.

В неділю 10-го листопада 233 Відділ УНСоюзу в Лорейн, Огайо, відбув свій 20-літній ювілей існування. Це свято найбільшої місцевої української установи попередили 2 місцеві англомовні часописи довшими і дуже прихильними згадками і про Відділ і про УНСоюз, як найстаршу і найбільшу українську установу в Америці. Понад сотню осіб прикликали до ювілейного бенкету організатори свята, між якими найбільш активними були голова Відділу п. Василь Кичун та п. Мейджер, секретарка за всіх 20 років існування Відділу і його співосновниці. Між гістьми були представники всіх місцевих установ з парохом місцевої гр. кат. церкви о. д-ром Пелліхом на чолі. Всі сусідні Відділи УНСоюзу та визначніші Союзові діячі взяли участь в цім замітнім святі на чолі з найстаршим союзовим радним, заслуженим союзовим провідником стейту Огайо, п. Дмитром Шмагалою. УНСоюз репрезентував на цім святі його головний радний та організаційний референт Ярослав Падох. У своїй промові він вказав на велику спадщину, що її залишили новим українським поколінням попередні союзові покоління та на ту вічну живучість і ніколи непроминаючу й не маліючу актуальність великої нашої союзової організації для всієї української спільноти в Америці та для всієї нашої визвольної справи. Місцеву владу репрезентували два члени міської ради, з яких один, п. Смит, виголосив довшу промову. Свято цієї невеликої, але дуже активної громади, відбулося з повним успіхом.

Немає ніякого сумніву, що і вся лорейнська громада, яка саме будує свій Народний Дім, і місцева союзова громада, репрезентована двома Відділами, стоять на порозі нового надійного розвитку.

Н. Н.

Филаделфія, Па.

Річні Загальні Збори Станиці Братства І-шої Укр. Дивізії УНА.

Цьогорічні Загальні Збори дали черговий доказ вояцької солідарности та громадської зрілости членів нашої станиці. З гордістю мушу ствердити, що в нашій комбатантській організації панує вічний дух єдности. Колишні українські вояки дивізійники, учасники зборів, засвідчили ділом, як високо ми цінимо силу дружньої співпраці, бо ми свідомі того, що лише спільним зусиллям скріпимо та організаційно розбудуємо нашу станицю для добра наших членів та загальної української справи.

В суботу, 9-го листопада в приміщенні Горожанського Клюбу при вулиці Френклін відбулися 5-ті з черги річні Загальні Збори станиці Братства. В зборах взяло участь 32 дивізійники. Після відкриття головою станиці п. В. Загроцьким збори обрали президію в складі: сотник М. Ліщинський — голова, О. Вілик — заст. голови і Я. Полатайко — секретар.

Зі звітів уступаючої Управи можна було ствердити, що Управа не дармувала, осяг її цілорічної праці був задовільний. З черги одноголосно прийнято внесок контрольної комісії на уділення абсолюторії уступаючій Управі, та приступлено до вибору нової Управи та контрольної комісії.

Одночасно обрано нову Управу станиці в такому складі: В. Загроцький — голова, М. Прончак — заст. голови, З. Завадович — секретар, Р. Клос — касир і В. Матієвич вільний член, до Контрольної Комісії вибрані: сотн. М. Ліщинський — голова, О. Вілик — заст. гол., і Я. Полатайко — член.

На організаційного референта збори обрали п. Івана Одежинського. Сильний склад нової управи дає запоруку великих організаційних осягів нашій станиці в новій каденції, зокрема належить згадати надійних членів Управи п. Мирослава Прончака та п. Зенона Завадовича. Вибір п. З. Завадовича загальні збори прийняли оваційно, бо він є ветераном американської армії. Треба йому признати, що він свідомий український патріот, який всією душею відчув свою приналежність до комбатантської організації Братства Дивізійників, які в недавньому минулому зі зі зброєю в руках змагалися за ті самі ідеали, за які змагається наш нарід від віків.

В дискусії над пляном праці майбутньої управи, вирішено активно включитися в збіркову кампанію УКК та Суспільної Служби Комбатантів.

Іван Одежинський.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Канаді

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЬМ „ВІД ЩИРОГО СЕРЦЯ"

Лев Т. Ордигора, який в 1956 році отримав першу нагороду від журналу „Київ" (Филаделфія) — за твір „Інтимна справа", досі зреалізував три фільми; „Львівські катакомби", „Годинник б'є 12", і останній кольоровий фільм під назвою „Від щирого серця". В цьому фільмі, що є першою частиною фільму „Обличчя української Канади", зарепрезентоване українське релігійне громадсько - політичне і торговельне життя українців від Ванкуверу до Галіфаксу.

На пресовій конференції в інституті „Просвіта" (Вінніпеґ), де були присутні кореспонденти української і англомовної преси, стверджено, що це перший український фільм, де з успіхом розв'язане питання фільмового звукозапису: звук фільму природний і чіткий, хоч і записані слова на фоні українських народніх мотивів.

На пресовій конференції продуцент і режисер Лев Т. Орлигора повідомив кореспондентів, що в недалекому майбутньому почне продукцію нового фільму „Підпілля", в якому хоче показати настрої українського народу по другій світовій війні, і підпільні дії українського визвольного руху.

П. Стогун.

В Бельгії

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИКІВ

П'яті Дворічні Загальні Збори Спілки Українських Робітників у Бельгії відбулися 8 вересня 1957 в домі УДК в Бюсселі. Вони започаткувалися Богослужбою в намірені успішної діяльности СУРБ, що її відправив о. Володимир Красєвський ЧНІ з Нюарку, (ЗДА) в церкві Св. Володимира, при Сквер Фрер Србан в Брюсселі.

Ділові наради Загальних Зборів розпочалися в 17-тій годині, закінчилися в 19-тій. В зборах взяло участь 21 делеґат із всіх осередків і станиць СУРВ на терені Бельгії, та 9 гостей.

Після загального звіту з діяльности Головної Управи, що його виголосив Я. Пришляк, голова СУРБ, порушено ряд питань актуальної праці, стану і життя Української Християнської Профспілки на терені Бельгії і на міжнародному відтинку. Уступаючій Управі уділено абсолюторію одноголосно. Всі присутні виявили подяку в офіційному прощанні Я. Пришлякові, за 10-літнє головство СУРБ, в зв'язку з його від'їздом до Канади.

В склад нової Головної Управи СУРБ обрані: Сергій Пронченко — голова, Василь Яремкович — містоголова, Іван Бойко — генеральний секретар, Теодор Михайлишин — скарбник, Іван Галабурда, Осип Верхола, Микола Королюк — члени. Нообраний склад Гол. Управи, до якого ввійшли досвідчені й довголітні синдикалісти, є запорукою, що дальша діяльність СУРБ розвиватиметься на добро українського робітництва на чужині та визвольній українській справі.

В прийнятих резолюціях висловлено привітання Ієрархам Українських Церков, поневоленому робітництву, що не припиняє боротьби за свої права і за волю свого народу, профспілковим централям і всім українським установам. Запротестовано проти Світового Фестивалю Молоді і 50-ліття профспілок в Сов. Союзі, як проти засобів закривання визиску і поневолення, що панують в тій системі. Визнано правильність проробленої праці і висловлено признання довгорічному голові СРБ Я. Пришлякові за його особистий вклад в ділянці профспілкового Українського Руху.

Відмічено поважні досягнення в інформативній та видавничій діяльності, а зокрема в поширенні зовнішніх зв'язків. Закликано українське робітництво до ще більшої праці за здобуття нових позицій в своїй праці.

І. В.

В Арґентині

ЧЕТВЕРТА РІЧНИЦЯ СОЮЗУ АРҐЕНТИНСЬКО УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ

(сдо) З нагоди IV річниці свого життя й діяльности, Союз Арґентинсько - Українських Студентів присвятив увесь місяць вересень ц. р. різним виявам своєї діяльности. По-перше, мав відбутися цикл доповідей в приміщенні Українського Клюбу: 4-го вересня проф. В. Ласовський „Студентство, культура і мистецтво"; 11-го вересня: „Студентство і українська політика" д-р В. Галайчук; 18 вересня — „Думка про працю студента пластуна", інж. П. Клим; 25 вересня — „САУС та його завдання" — студ. арх. О. Хам. Після кожної доповіді були дискусії. Крім того, відбувся концерт пяніста Олександра Дмитрова (учня Т. Михиші) і балерини Третгауз — змагання футбольні за чашу САУС. 21-го вересня — великий баль-вечерниці. Завдяки кільком дуже ініціятивним одиницям, на чолі з Б. Ковалем, Союз Арґентинсько -Українських Студентів творить середовище, що в ньому все більше скупчуються молоді студентські сили, які ще так недавно залишалися поза українським суспільством, включаючись в арґентинське оточення. Багато з них, завдяки Союзові, віднайшло своє місце в українському суспільстві і творить те культурне підложжя, що в ньому зможе колись розвиватися нова арґентинсько - українська інтеліґенція.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників

Молода співачка — Раїса Дідов

Українська спільнота на вільній землі Вашинґтона може похвалитися появою ще однієї молодої талановитої співачки — панни Раїси Дідов.

Прибула разом зі своїми батьками до ЗДА в 1949 році, панна Раїса Дідов закінчила в Нюарку Вестсайд Гай Скул і, не згайнувавши часу, зразу ж у 1953 році розпочала музичні студії в Нюйоркській Джюлльярд Скул оф Мюзік. Маючи від Бога дар до співу, вона з поривом і захопленням вивчала таємниці вокального мистецтва; водночас брала приватні лекції голосу в панни Глейдіс Ган. Часто виступала в концертах і своїм милим сопрано чарувала слухачів.

Один із останніх концертів панни Раїси Дідов, після успішного закінчення Джюлльярд Скул оф Мюзік, був дебютовий концерт, влаштований школою під керівництвом панни Глейдіс Ган 20 жовтня в Розелл, Н. Дж. Заля була переповнена американцями і українцями. І тут панна Раїса Дідова блискуче показала своє вміння і здібність. Як вона гарно співала! Під акомпаніямент пані Елизабет Р. Вуд лилися пісні в англійській, італійській, французькій і німецькій мовах. Чудово звучав Верді і, зокрема, захоплювали всіх мелодії циганських пісень композитора Дворжака.

Найкращими все ж таки були наші пісні українських композиторів Миколи Лисенка та Кирила Стеценка. Далеко від рідної землі лилося близьке серцю „Плавай, плавай, лебедоньку". Багато думок і почувань навіювали мелодійні „Три шляхи" Кирила Стеценка і незабутня „Хустина" Миколи Лисенка. Здавалося, бриніло розлоге звучання нашого моря та безкрайого степу (панна Раїса Дідов народилася у Великій Україні, в Києві) з гірським буковинським ліричним забарвленням (у дебютантки також буковинська кров, бо батько її — відомий серед українців доктор медицини Микола Дідов — походить із зеленої Буковини). Молоду здібну співачку слухачі часто нагороджували рясними оплесками і квітами — виявом признання.

Раїса Дідов

М. Щербак.

Канада співпрацює із ЗДА в продукції протиракетної зброї

Оттава. — Канадійський прем'єр Джан Діфенбейкер заявив в Палаті Громад, що Канадійська Дослідна Оборонна Рада співпрацює із ЗДА в продукції протиракетної зброї і в розбудові алярмової системи, яка повідомляла б про наближення далекосяжних ворожих ракет. — Найважливішою справою тепер є те, щоб знайти зброю, яка могла б нищити ворожі керовані ракети, коли вони зближатимуться до кордонів американського континенту. В ділянці алярмової системи вже заінстальовано радарову стацію в Прінс Алберті, Саскачеван. Канадійський прем'єр сказав, що продукція оборонної зброї проти ворожих далекосяжних керованих ракет, — це справа, яка має першенство перед всім іншим. Одночасно головний науковець в ділянці балістичних керованих ракет д-р Саймон Рамо заявив, що ЗДА „вже розв'язали всі основні проблеми для продукції далекосяжних балістичних керованих ракет. Д-р Рамо підкреслив також і ту обставину, що вдалося доконати того, щоб вистрелена ракета верталася зі стратосфери на Землю.

Ґувер обороняє Конґресову Комісію для Дослідження Протиамериканської Діяльности

Вашинґтон. — Голова Федерального Бюра Інвестиґацій Дж. Едґар Ґувер заявив, що всі „дійсні американці" будуть дійсно здивовані, коли почують про атаки на Комісію для Дослідів Протиамериканської Діяльности в Палаті Репрезентантів. Ґувер сказав, що кожний патріотичний американський громадянин знає про ролю цієї комісії, яка дбає про забезпечення волі всім громадянам цієї країни. Цю заяву склав Ґувер у листі до голови цієї комісії демократичного конґресмена з Пенсильванії Френсіса Е. Волтера. Заява викликана тим, що недавно зорганізувався Комітет Крайньої Необхідности для Оборони Вольностей, який видрукував брошуру проти цієї Конґресової Комісії і проти діяльности ФБІ, домагаючися її обмежити.

Недостатнє відживлення вагітних матерів спричиняє умові недуги дітей

Клівленд, Огайо. — На зборах мериканського Товариства для Справ Публічного Здоров'я промовляло двоє лікарів д-р Гілда Кноблох і д-р Бенджемін Пасаманік, які твердили, що недостатнє відживлювання вагітних жінок під час літніх місяців спричиняє те, що в зимових місяцях (січень, лютий і березень) народжуються діти, які хворіють на умові недуги. Те саме діється тоді, коли жінки в перших місяцях вагітности хворіють на пошесні недуги. Ці двоє лікарів вивчали умово недужих, які лікувалися в стейтових шпиталях для умово хворих в роках 1860 до 1949. Вони ствердили, що між цими хворими було більше пацієнтів, які народилися в січні, лютому і березні. Їхні матері не їли висоководартісних харчів під час літніх місяців, бо тоді, звичайно, вагітні жінки „не мають апетиту". Внаслідок цього не розвивався мозок їхніх дітей. Ці лікарі зробили висновок, що треба рекомендувати вагітним жінкам високоякісну дієту, бо від неї залежить умове здоров'я їхніх дітей.

● 13-го листопада найстарший вояк Громадянської війни Волтер Вільям відзначав у Гавстоні, Тексас 115-роковини з дня свого народження.

МИКОЛА ДУЖИЙ

Посмертна згадка.

Перед другою світовою війною було в Галичині й на Волині мабуть мало українських громадян, які не чували б щонебудь про Миколу Дужого. Він же майже цілий десяток років був секретарем Головного Виділу Т-ва „Просвіта", найпопулярнішої в народі української культурно-освітньої установи. Він був співредактором деяких видавництв „Просвіти", був редактором її календарів - альманахів. Він їздив по філіях та читальнях „Просвіти". Його погідна, спокійна вдача, його опанування просвітньої організаційної техніки і засвоєння великого знання в ділянці культурно - освітньої праці та її метод, єднали йому прихильників та приятелів.

Недавно наспіла сумна вістка з рідних земель, що Микола Дужий не живе. Він помер у рідних сторонах на весну 1957 року. Геройський і страдальний шлях Покійного по 1945 році вартий того, щоб Йому присвятити дещо уваги.

Покійний Микола Дужий народився, мабуть 1899 р. недалеко Львова. По закінченні середньої школи вступив у листопаді 1918 до Української Галицької Армії. З нею пережив усі її подвиги та лихоліття.

Від 1921 р. був студентом Українського Тайного Університету у Львові. По його розв'язанні закінчив філософічні студії на польському університеті зі ступнем маґістра філософії. Незалежно від того Покійний був членом УВО, а від 1929 р. членом ОУН. Від 1930 р. аж до вибуху другої світової війни був секретарем Головного Виділу „Просвіти" у Львові. Першу большевицьку окупацію перебув на українських теренах поза Сяном. Під час німецької окупації перебував у Львові. Славної пам'яти Микола Дужий був членом Української Головної Визвольної Ради і секретарем її першого збору в липні 1954 року.

Покійний не виїхав на еміграцію, а залишився в УПА, хоч був дуже делікатної фізичної конструкції та слабого здоров'я. Але в цьому ніжному тілі діяв сильний дух, що повів його на шлях кривавої та нерівної боротьби з окупантом. Національна мораль Покійника була дуже висока. В рядах УПА Він боровся разом із своїм рідним братом. У 1945 р. большевицькі енкаведисти викрили бункер, у якому був Микола Дужий разом із своїм молодшим братом, та закидали його газовими бомбами. Загазованих воїнів, а в тому числі і Миколу Дужого, в непритомному стані забрали і примістили в тюрмі. Коли Покійний відзискав свідомість, почалися повні тортур переслухування. Суд НКВД (трійка) засудив Миколу Дужого на кару 15-літньої тюрми. У київській тюрмі пробув Він до 1950 р., а звідси перетранспортували його до одного з концентраційних таборів на Сибіру. Ще в 1947 р. у зверненнях НКВД до членів УПА згадувалося про Миколу Дужого. Ці звернення до УПА мали за ціль заохотити упістів до здачі і віддання себе в руки НКВД. Миколу Дужого називали вони для примани. Дивіться, мовляв, коли такий видатний „ворог народу" як Дужий Микола, не втратив життя, то і звичайним задурманеним націоналізмом бійцям не загрожує кара смерти.

У 1955 р. совєтська влада на основі амнестії звільнила Миколу Дужого з концентраційного табору примусової праці, але вже поважно недужого та нездатного до праці. Вернувшися в рідні сторони, Микола Дужий помер із виснаження по всьому пережитому на весну 1957 року.

Не стало між живими ще одного видатного українського діяча, що вибрав тернистий шлях мученика за велику українську визвольну справу, шлях боєвика, який у смерті найшов визволення від большевицького „раю". Вічна пам'ять про нього не загине в українському народі, а коли заблисне над Україною та її народом негаснучий огонь волі, тоді ім'я Миколи Дужого найдеться на скрижалях національних українських героїв.

В. М.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової клішні, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

Спорт

ТРИЗУБ — ФОЛЛ РИВЕР 3:1.

Филаделфія, 10. листопада (УС) Першенство професіоналів ЗДА, АФЛіґа 3 рунда, Сотерн Гай Скул грище II, глядачів 1,100, суддя п. Виллам Шмалберґ. Противник „Тризубу": ФК Понта Делгада Фолл Ривер, Масс, 15-тикратний першун ЗДА, власник професійної чаші в сезонах 1915, 1917, 1924, 1927, 1930, 1931, 1947 — та аматорської чаші 1938, 1941, 1942, 1946, 1947, 1948, 1950, 1953. Отже найкращий рекорд в американському футболі, не врахуючи чемпіонатів східньої зони ЗДА та багатократних королівських булав у стейті Массачусетс.

УСТ Тризуб продовжив серію виграшів в професійному крузі, ютуючи прекрасну перемогу над ФК Понта Делгада Фолл Ривер, репрезентанта стейту Массачусетс, устійнивши виграш 3:1 (2:0). У третій рунді ліговоі серії АФЛіґи Тризуб здецидовано був у перевазі, в першій півгрі. Ворота добули: Чайка (з подачі Варги II), Буґар (головкою, з подачі Чижовича III), Чижович III з комбінації д-ра Павлічка — Чайка).

В другій півгрі Тризуб має ініціятиву у відкритій грі, одначе ведучи 3:0, виразно псується в командній співпраці. „Показова" чи „грубо сольова" гра, причиняється до індивідуального провалу кількох змагунів — і замість збільшити вислід (1), Тризуб одержує протиудар Фолл Ривер у формі 1 воріт. Кінцевих 15 мін. Леві замінює Кулішенка на воротах, Чернявський приходить на центровика, по зміні Чайки. Фарейра (ФР) при кінці матчу контрував і устійнив вислід дня — 3:1 в користь Тризуба.

Кращими змагунами Тризуба були: Куденко, Рач, Ґарсія, д-р Павлічка. Виразне покращання форми знайдено у крайника — Варга II.

Понта Делгада Фолл Ривер: Ноґа, Коста, Мартін., Аллісон Реґо, Денарда, Футало, Сильва II, Свіфт, Фелікс, Міллер, Суза, Ферейра, Ваш.

УСТ Тризуб: Кулішенко (Ліви), Ґарсія, Куденко, Гарасим, Рач, Тарга I, Варга II, Чижович III, Чайка (Чернявський), Вуґар, д-р Павлічка, Марчук, Чижович II.

Інші висліди АФЛіґи: Фалконс Елизабет — Помпеї Балтімор 2:1, Брукгеттен Галіція — Угрік Тракерс 5:2 (!), Гакоаг Ню Йорк — Люзітано Людлов 2:1, Італія Юнайтед — Нюарк Портуджіс 1:1. Цей матч зірваний у 72 мін. через чинне зневаження судді п. Новіка групою італійських фанатиків.

Богдан Прудиус.

ВАЖЛИВА ПЕРЕМОГА УСК-у НЮ ЙОРК
Ґарфільд — Пасейк СК — УСК 1:5 (1:1).

Ню Йорк. — УСК Ню Йорк переміг в неділю 10 листопада одного із поважніших конкурентів, в додатку на його ж грищі та у відношенні воріт 5:1. Ця перемога важлива не лише тим, що добуто 2 нові точки, але для менаджера першої дружини це був доказ, що загальна „теорія", що на середині атаки УСК-у, Голюка покищо найпродуктивніший"... І дійсно м'яч мав свої реальні підстави. І дійсно треба признати, що Голюка своїми різнородними комбінаціями, своєю працьовитістю вміє держати атаку УСК-у у постійному намаганні наступати під ворота противника, творити тут замішання, з чого легко добути ворота. Арндт на позиції лівого лучника, виявив направду подивуґідну працьовитість, гострі стріли та намагання співгри з молодим, рухливим і завжди небезпечним Васильневичем на лівому крилі. Вітюк тим разом не виявив уже своїх спроможностей, але в загальному грав добре. Шпон на правому крилі добрий теж, але брак співучасти в тренінґах таки помітний. А шкода, бо він може таки свою позицію ґідно репрезентувати.

Поміч та оборона переконувала, що деякі слабості, що виявилися у змаганиях проти Гобокен СК, не були іхньою хронічною хворобою, але таки хвилевою недиспозицією... Все таки з поворотом Р. Підгорецького на позицію оборонця, Панкевич повинен перейти на помічника, а Колодій та Гаврилюк мусять ділитися грою на позиції середущого помічника...

Обидва вони добрі, але грають різно і тому в деяких ситуаціях один може бути кращим від другого...

Гобокен СК програв 10-го листопада несподівано проти Кольсман СК. В неділю 17 XI. грають проти себе Гобокен — Бруклин. Хтось мусить тратити точки, тому нема жадних підстав до песимізму... Тверда, незломна воля до перемог, практична до них підготовка, ось це все, що потрібне для УСК-у і ми віримо, що всі перешкоди будуть подолані...

Склад УСК-у Цьолко, Шмігель, Панкевич, Наливайко, Гаврилюк, Колодій, Василькевич, Арндт, Голюха, Вітюк, Шпон. Ворота добули: Голюка 2, Василькевич 2 та Шпон.

Інші висліди других дружин УСК-у дого дня: Г. Пасейк СК (рез.) — УСК (рез.) 0:3. СК Елизабет рез. „Б" — УСК рез. „Б" 2:0. Г. Пасейк юньйори — УСК юньйори „А" 3:1, Бруклин СК учні — УСК учні 0:0. Мінерва СК новаки — УСК новаки 1:1, 6 змагань, виграних 2, ремісих 2, програні 2, з відношенням воріт 10:6 в користь УСК-у.

(Ix)

УСК ГАРТФОРД В ТРЕТІЙ РУНДІ ЧАШІ!

Гартфорд, Конн. (УС) — На грищі „Діллон" УСК, Гартфорд — виграв матч 2-гої рунди чаші стейту Коннектикат, елімінуючи гостей СК Дженерал Амеґліос, Ню Брітен 3:0 (1:0). Ворота для УСК Гартфорд добули: М. Красій 2, Олійник 1. УСК перейшов до 3. рунди гор стейту. Склад УСК Гартфорд: Дудусь, Дитюк, Сивенький, Пришляк, Товпаш, Семчишин, Олійник, Красій М., Красій Е., Попель, Якимів, Коляченко.

Інші висліди: Польське „Оґніво" перемогло в 2. рунді Гунґарію Норвалк 5:2. Да Вінчі Вотербури виграли проти СК Геублейн 4:0. Ветгерсфілд — програв з Бриджпорт Сити 1:2. СК Ґарібалді Мидлтавн погребав Торрінґтон Рокетс 9:1.

УСК БРИДЖПОРТ РЕМІСУЄ 5:5 В ДОГРИВЦІ!

Бриджпорт, Конн. (УС) — На грищі „Гльоріста Манор" УСК Бриджпорт після завзятого двозмагу з Італіян Амерікенс Гартфорд ремісував після догривки 2x15 мін. — рахунком 5:5 воріт. Інші висліди: Скандія, склавши протест проти участи в барвах Васко-да-Ґама нереєстрованого змагуна, програна 0:1. Стемфордські дербі — Стемфорд Юнайтед — Греки закінчились зірванням змагань при стані 3:1 для Юнайтед в 76 мін. гри. Грецькі глядачі атакували суддю п. Ренца.

ІТАЛІЯ ПАРТНЕРОМ ЧЕРНИКА!

Дітройт. (УС) — Італія Дітройт набула право на фінал стейту Мишиґен в серії Відкритого Чалленджу Футболістів ЗДА — і зустріне УСТ Черник — чемпіона ДФЛіґи 1957 — в рішальній зустрічі 24 листопада ц. р. Італія виелімінувала у півфінальному матчі на Мек Кеб грищі після догривки Ст. Ендріюс Скач 3:1, при чому напасник Джіно Ротеллліні добув гетрік. В ліговому матчі Спорт-Клюб (Ді) переміг Вірменців 3:0, а зустріч Черник — Вайт Іґлес (поляки) відложена в програмі ДФЛіґи на пізніший речинець. В II. Дивізії ДФЛіґи — Черник Іб здав воковером матч італійцям. Шотляндці виграли з Вайт-Іґлес 2:1.

УАСТ РАЧЕСТЕР ПЕРЕМАГАЄ ГІСПАНО 8:2!

Рачестер. (УС) — Футболісти УАСТ Рачестер перемогли ФК Гіспано Лякавана високим рахунком 8:2. Є підстави думати, що матч буде провірений ланкою-дисципліни НВФЛіґи. В матчах за відкритий футбольний чаллендж ЗДА — Сімон Пюрес Баффало виелімінував Рачестер Ранджерс 6:0. Боффало Гунґарія виграла виковером проти СКІ Вердіс Рачестер.

Богдан Прудиус.

НОРТ ГАЛІДОН — СІЧ, ЕЛИЗАБЕТ 6:1.

Мистецькі змагання Січі, Елизабет з Норт Галідон за першенство Ліґи Ню Джерзі, що відбулися в неділю, 10 листопада, закінчилися вислідом 6:1 для Січі, Елизабет.

В першій половині гри Січ здобуває двоє воріт. Перші ворота здобуває Маланчук і другі Юрчак. У першій половині гри противник атакує ворота Січі, але Ф. Муніз та І. Боянівський скоро ліквідують цю атаку. В другій половині гри до голосу приходить виключно Січ, і здобуває ще чотири ворота.

Обидві дружини гарними та скорими комбінаціями напереміну проривалися під ворота противника, та створювали грізні ситуації. Але переможцем була таки Січ, яка перемогла молодих та швидких Нор Галідон вислідом 6:1. Змагуни Січі грали дуже жертвенно.

Склад Січі, Елизабет: К. Гевко, Ф. Муніз, Т. Понось, М. Клоків, І. Маланчук, Т. Колькадо, І. Боянівський, П. Світенко, М. Юрчак, М. Кічула, А. Анґуст, С. Бабелла, М. Олійник, Е. Смоляренко.

Суддя був досить добрий. Тому, що був холодний день, глядачів було всього около 200.

Вол. Заблоцький.

„БРАТТЯ, З КОЗАЦЬКОГО РОДУ..."

Клівленд, О. — В неділю, 10 листопада в Клівленді відбулася повна перша рунда змагань за футбольну Аматорську Чашу Америки. До турніру провідУАСК „Львів" зголосив і нашу дружину, та вплатив належність $20.

Не зважаючи на перший легкий сніг, відбулися всі змагання, за вийнятком матчу Хорвати — „Львів". Причина... нашим було захолодно...

О. Г.

Коли Ви вважаєте себе політичним еміґрантом — амбасадором України, та знаєте про великий вклад Українського Народного Союзу в змаганнях за права України та українців, Ви напевно свідомі обов'язку бути членом цієї організації.

Сенатор Смит буде старатися про перевибір у 1958 році

Вашинґтон. — Республіканський сенатор із Ню Джерзі Г. Александер Смит заявив в інтерв'ю на радіовій стації, що „він не зрікся кандидатури на сенатора, хібащо цього зажадає партійний провід його стейту". Він сказав, що не турбується перемогою демократичного кандидата на губернатора Роберта Б. Майнера, бо республіканський кандидат М. С. Форбс програв вибори внаслідок недостатньої виборчої кампанії і тому, що між виборцями було невдоволення з республіканського уряду внаслідок совєтського сателіта Землі. 77-річний сенатор Смит твердив, що його вік не може бути перешкодою до кандидатури, бо є ще старші за нього сенатори, а лікарі ствердили, що стан його здоров'я дозволяє йому ще раз кандидувати. Свою кандидатуру на сенатора в Ню Джерзі зголосив колишній конференц-секретар Айзенгавера Бернард Дж. Шенлі, але Смит цим не турбується. акож і колишній комісії Роберт Морріс стараправний дорадник сенатської тиметься про кандидатуру на сенатора в Ню Джерзі.

У французькому парляменті дебатовано справу терору альжирців

Париж. — Уряд Фелікса Ґайляра зажадав від парляменту продовження уповноваження для боротьби з акцією терору, що її ведуть альжирські араби на терені Франції. Парлямент прихилився до цього внеску 344 голосами проти 211, але при цій нагоді перевів цікаву дебату над подвійним терором: тим, що його стосують альжирці у Франції, і тим, що його, при поборюванні альжирської революційної боротьби, стосують на терені Альжиру французькі власті. Виявилось, що уряд затаїв звідомлення, що його склала спеціяльна для цієї справи покликана комісія, створена після того, як в газетах появилися тривожні вістки про знущання французьких вояків над альжирськими цивілістами і в'язнями. Міністер для справ Альжиру Роберт Лякост обіцяв врешті оприлюднити те звідомлення, але разом із звідомленням про жорстокості, що їх допускаються альжирські партизани. За урядовим повідомленням, від січня цього року внаслідку альжирського терору у Франції згинуло 550 осіб, а понад 2.200 було ранених. На вимогу французької влади з Альжиру арештовано у Франції 270 альжирців і депортовано до Альжиру, де їх посадили до кацету. Уряд пояснює велику скількість жертв атентатів суперницькою боротьбою двох альжирських підпільних організацій.

Посмертні Згадки

АННА ГАВРИШ, членка Відд. 267, у Вестбури, померла, дня 5-го листопада 1957 р., у молодім віці, бо заледве, на 32 році життя. Похорон відбувся в суботу, 9-го листопада 1957 року, з пох. заведення, до православної церкви Преч. Діви Марії. Тлінні Останки положено на вічний спочинок на цвинтарі Pain-Lown Cemetery, Hicksville.

Уряд 267 Відд.

ІВАН МЕДВІДЬ, секретар Від. 61 в Лейтроб, Па., помер, дня 2-го листопада в лікарні, по однотижневій тяжкій недузі, на удар серця, на 62 році життя. Полишив у смутку дружину Євгенію, двох синів Володимира і Мирона та стареньку маму в Краю, яка тепер перебуває у Мечищові, пов. Бережани. Покійний був щирим українцем. Покійний і ціла його родина належали до УНСоюзу. — В. Й. П!

А. Скубяк, предс.

МАРКІЯН ВИГНАНСЬКИЙ, член Б-ва св. Стефана, Відд. 221 УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер на 52 році життя, 28-го жовтня 1957 р. Покійний був родом з м. Копичинці, пов. Копичинці, Зах. Україна. Полишив у смутку в м. Мілвокі, Виск. дружину Фреду, а в Україні дві доньки Ольгу і Надію та сина Йосифа. Похорон відбувся 31-го жовтня, при участі Членів Відд. 221 УНСоюзу, Родини і Приятелів. На вічний спочинок відпроваджено на цвинтар св. о. Миколая. — В. Й. П!

Т. Шпікула, секр.

ЙОСИФ ШУРИН, довголітній член Б-ва св. Арх. Михаїла в Аллентавні, Па, Відд. 147 УНСоюзу, упокоївся, після кількалітньої недуги, 13-го жовтня 1957 р. Покійний народився в с. Скорики, пов. Збараж, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Марту, двох синів Василя і Володимира, дві доньки Анну і Марію, двох зятів, дві невістки та осьмеро внуків. Похорон відбувся 17-го жовтня, з української православної церкви, на парафіяльний цвинтар. — — В. Й. П!

РОЗШУКИ

СТЕПАНА ДУБИКА
або
його братів,
прошу зголоситись у дуже важливій справі.
МАРІЯ КОЗАК
4940 Larkins,
Detroit 10, Mich.

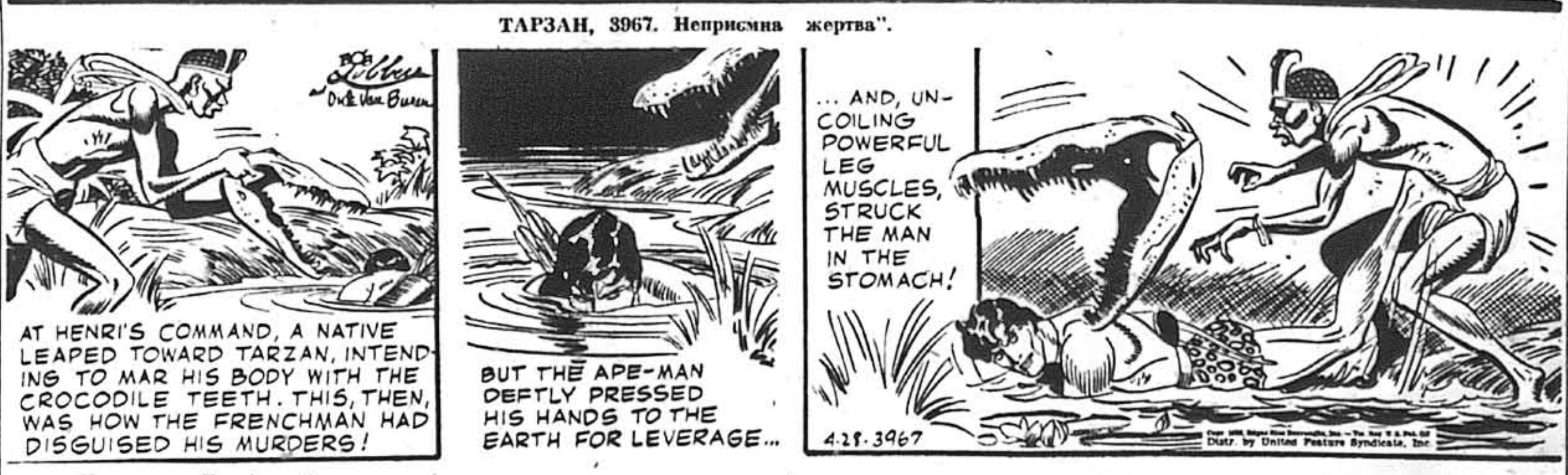
Пошукую мою сусідку
АННУ БАСАРАБ,
родом зі села Журавин, пов. Ліско.
Прошу зголоситись на адресу:
Гаврило МОРКВЯН
1218 Duss Ave.
Ambridge, Pa.

Пошукую
ВОЛОДИМИРА СЕМЕНОВА,
з села Тростянця, пов. Бережани, Зах. Україна.
Хто знав би про нього, або він сам, прошу написати на адресу:
Wasyl STASYSZYN
554 Arctic Street
Bridgeport, Conn., USA

Соломея Салапата
пошукує свою сестру, замужну за СТЕПАНОМ ГАВРИЛЯКОМ, яка походить з Устянова, пов. Бережани, донька Катерини і Стаха Валек.
Хто знав би про неї, або вона сама, прошу писати на адресу:
Solomea SALAPATA
P. G. R. Zlotorya
Hajnowska 5
pow. Zlotorya
Poland

Отця МАКСИМІЦЯ
і
МИХАЙЛУ РОМАНЮК,
з Рогатинщини, прошу написати в родинній справі на адресу:
I. CHOLHAN
9425 Shore Road,
Brooklyn 9, N. Y.

ТАРЗАН, 3967. Неприємна жертва".

На наказ Генрі тубілець підбіг до Тарзана, намагаючись спотворити його тіло крокодилячими зубами. Це ж бо був спосіб, яким француз маскував свої вбивства!

Але мавполюдина спритно вперлася руками в землю, напружила сили...

І випроставши могутні м'язи ноги, вдарив людину в живіт!